

Fig. 33-35. Prædikestolsmalerier fra 1738 med emblemmaleri, der udtolker Ezekiels ord om vagtsomhed (3,17). Malet af Mogens Christian Thrane (s. 2987). Foto Arnold Mikkelsen 2018. – *Pulpit paintings from 1738 with emblem painting interpreting Ezekiel's words about 'the Watchman' (3,17). Painted by Mogens Christian Thrane.*

1881 blev prædikestolen malet og forgyldt,²⁴ 1901 kaldte Mouritz Mackeprang de allegoriske malerier 'meget slette', og 1912 fik træværket på ny en overstrygning. Med Poul Baggers istandsættelse 1938-41 fik stolen endelig sin nuværende fremtræden.

Stolestaderne er fra o. 1580 i syd, 1639 (eller lidt før) i nord og har tilhørende vægpanel. Mens selve bænken er fra o. 1880, er alle gavle fra renæssancetiden, 125 cm høje. Sydsidens (fig. 36) har på sydvestjysk vis form af et rammeværk med to fyldingsfelter, hvis lodrette rammestykker fortsætter i to småspir (Ribetype). En del rammeværk er fornyet 1912. De nedre fyldinger rummer enkelt foldeværk, de øvre bladværk og blomster i fladsnit.

Fig. 36–37. Stolegavle med vægpanel i baggrunden (s. 2988–89). 36. I skibets sydside, o. 1580. 37. I skibets nordside med årstal 1639. Foto Arnold Mikkelsen 2018. – *Pew ends with wall panel in background. 36. In south of nave c. 1580. 37. In north of nave dated 1639.*

Nordsidens gavle (fig. 37), med årstal 1639, har også to fyldinger, men med diamantbosse forinden og en smal arkade, hvis pilastre er kannelerede og bærer profilkapitæl; i sviklerne ses perspektiv-

øjne. Topstykkerne har over et tandsnit hals og krones af skråprofiler. Ti topstykker har indskåret et Jesusmonogram, og på de to forreste gavle læses endvidere initialerne »EMDV« og året »1639«.

Fig. 38. Udsnit af stolestadernes indgangspanel fra o. 1580 med udskårne bladmasker (s. 2990). Foto Arnold Mikkelsen 2018. – *Detail of entrance panel to pews from c. 1580 with carved leaf masks.*

Fig. 39. Udsnit af vægpanel med præg af snedkeren HPS' arbejde (s. 2990). Foto Arnold Mikkelsen 2018. – *Detail of wall panel with the look of the work of the cabinetmaker HPS.*

Sydsidens stolestader har bevaret deres *indgangspanel* i fem fag, 235×114 cm, der over glatte profilfyldinger har frisefyldinger kantet af neglesnit. Frisens fyldinger prydes af bladværk i fladsnit (fig. 38), der fra nord udgår fra munden af henholdsvis et Janushoved, en drage(?), et englehoved, en trold og en bladmaske, alle såkaldte 'grønne mænd'.⁵⁶

Stadernes sjældent velbevarede *vægpaneler* (fig. 39 og 42), 148 cm høje, omfatter såvel skibets som tårnets vægge. De udgøres forneden bag stolene af glatte fyldinger med renæssanceprofiler, der nogle steder er fornyet i enkel form. Over stolehøjde indrammer profileret rammeværk til sammen 56 arkadefag i skib og tårn (fig. 39). De

Fig. 40–41. To *fyldingsplader fra o. 1580, forside og bagside, måske fra tskrifte- eller degnestol (s. 2992). Foto Roberto Fortuna 2018. – *Two *filling panels from c. 1580, front and back, perhaps from tconfessional or parish clerk's chair.*

Fig. 42. Indre set imod vest. Foto Arnold Mikkelsen 2017. – *Interior looking west.*

dannes af profilerede pilastre med profilkapitæl og en svag hesteskobue ledsaget af tand- og neglesnit samt fladsnitblade i sviklerne.

Stolestaderne står siden 1980 grå og hvide med blå i fyldingerne, vægpanelerne med lysegrøn rammeværk og gule blade.

For dateringen af stoleindretningen ligger det lige for at holde sig til årstallet 1639 i nord og Ribetypens normaldatering til o. 1580. Sagen kompliceres dog derved, at staderne ifølge kirkeregnskabet blev forsynet med nye 'forstykker' (gavle) 1617. Og hertil kommer, at vægpanelernes arkader bærer et så umiskendeligt præg af

Fig. 43. Kirkens vestende med $\dagger$ pulpitur fra 1770 (s. 2993) under restaureringen 1912. Foto Hugo Matthiessen. – West end of church with $\dagger$ gallery from 1770 during restoration of 1912.

HPS' manér, at de nærmest slutter sig til denne snedkers ($\dagger$)altertavle og prædikestol fra o. 1620, hvis udførelse bør falde nogenlunde inden for snedkerens kendte virketid 1603–26.

Vægpanelerne er som nævnt usædvanlige. Andre eksempler kan nævnes i Egtved (Jerlev Herred) og i Bække (DK Ribe 2408).

I forbindelse med arbejdet 1617 havde værgerne den ukendte snedker på kost og løn, og han blev hentet i Gadbjerg.²² 1698 samlede præsten Alexander Falk 'alle de gamle folk fra adskillige steder', som havde nogen viden om (fordelingen af) kirkens stolestader, eftersom sognet blev ganske øde 'i polakkernes tider' (jf. s. 2963).⁵⁷

1856 skulle mandsstolene 'ligedannes' med kvindestolene,²⁴ hvilket må sigte til bænkenene og deres rygstød. Næste år blev vægpanelet i kvindestolene repareret og alt stoleværk malet.²⁴ 1881 lod man staderne overstryge med egetræsfarve.²⁴

En $\dagger$ skrifte- og præstestol, der som prædikestolen havde været smykket med Thranes 'sindbilleder',⁴⁹ blev 1857 malet sammen med $\dagger$ degnestolen. Fra disse stole, der blev fjernet 1875,²⁴ stammer formentlig to $\star$ fyldingsplader (fig. 40–41), 40 og nu 37 cm lange, 17 cm brede, der må dateres o. 1580 (jf. stolestader). De har på midten firsidede gennembrydninger, hvorfra der på den ene side udgår akantusløv i fladsnit, mens den anden side er dækket af groft, firdelt foldeværk. Pladerne har sort og rød bund for løvværket, mens foldeværkssiden er rød. Farverne, vel fra 1857 eller 1881, er afdækket under egetræsmaling efter afgivelse 1912 til Nationalmuseet (inv.nr. D 7923). Pladerne er, formentlig af udstillingstekniske årsager, indsat i en sekundær, glat ramme.

En $\star$ klingsung fra 17–1800-tallet findes nu i præstegården, mens en $\dagger$ pengetavle blev anskaffet 1685.⁵³

En jernbunden $\dagger$ dørfloj kaldes 1858 gammel og tung og skulle erstattes af flojdøre i karm med gerigter.²⁴

Et stort $\dagger$ pulpitur fra 1770 var opsat i skibets vestende, hvor det stod indtil 1912 (fig. 43). Pulpituret, der optog næsten en tredjedel af skibet, hvilede på tynde stolper med cylindrisk 'kapitel', og brystningen omfattede 13 fag med højrektangulære profilfyldinger og frise. Af en malet indskrift i frisen (skriveskrift) læses på fotografiet hovedsagelig afslutningen med præstens navn: »... (Rasmus) Hau(nstr)up 1770«. 1856 skulle pulpituret have gulvet repareret.²⁴

Orgel (fig. 42), 1976, med fem stemmer, ét manual og pedal. Bygget af Jydsk Orgelbyggeri I/S, Hinnerup. Disposition: Manual: Gedakt 8', Principal 4', Rørflojte 4', Oktav 2'. Pedal: Subbas 16'. Kobling: M-P. Femfeltet facade, tegnet af arkitekt

Edvard Thomsen, Randers. Opstillet på forhøjning i tårnrummet med østvendt spillebord.

$\dagger$ Orgel, 1917, med tre stemmer, ét manual. Bygget af A.C. Zachariasen, Århus. Disposition (C-f³): Principale 8', Bordone de amore 8', Fugara 4'. Kopling: M+M 4'. Svelle. Pneumatisk aktion, keglevindlade. Opstillet på forhøjning i tårnrummet. Østvendt, todelt facade med fritstående spillebord, hvor klaviaturet var vendt mod vest. Prospektpiber af sølvbronzeret zink.⁵⁸

Af to sjældne kirkeejerskabstaver er den yngste fra 1857 bevaret (fig. 46). Den oplyser om Engelsholms salg af kirkens patronatsret 1769 til en række beboere og deres videresalg til sognet 1770: »Anno 1769 den 21 Juli har Velædle Hr: Kammerraad Duus paa Engelsholm solgt Randböl Kierke til Søren Jensen i Randböl, Mogens Hansen i Vandel, Abels Berthelsen og John Pe-

Fig. 44. Indre set imod øst under restaureringen 1912. Foto Hugo Matthiessen. – Interior looking east during restoration of 1912.